

פערים בלתי פתירים: ההימור של טראמפ באיראן לא עובד

written by אלי קלוטשטיין | 01.07.2026
פורסם במקור ראשון, בתאריך 1 ביולי, 2026.

"איראן ביקשה להיפגש. תתקיים מחר פגישה בדוחה", כתב נשיא ארה"ב דונלד טראמפ שלשום, ומבעד למילים הייתה ברורה תחושת הניצחון שלו. ארה"ב סירבה להתפשר אל מול שיגורי הכטב"מים של טהרן על ספינות במצרי הורמוז, והגיבה במתקפות בשטחה של הרפובליקה האסלאמית. בכך האמריקנים סברו שהבהירו את הנקודה שלהם, וכי האיראנים מבקשים כעת לנצור מחדש את האש ולהתחיל את ההידברות.

מהר מאוד בטהרן הכחישו את הכוונה להיפגש עם הנציגים האמריקנים, אף שטראמפ הכריז כי הוא משגר את שליחיו, סטיב ויטקוף וחתנו ג'ארד קושנר, למדינה המפרצית ² מה שהוכיח את רצינותו. מאוכזב, אולי, תוך זמן קצר נאלץ הנשיא להנמיך ציפיות. "הפגישה בדוחה עשויה להיות חשובה, ואולי לא", הוא ציין. בימים האחרונים, דווח, הוא שוב בוחן את האפשרות לחידוש כולל של המלחמה, כתוצאה מתסכולו מהיעדר ההתקדמות בשיחות. אף שלא ברור אם בפני עצמו הדיווח הזה אינו חלק מטקטיקות המשא ומתן והלחץ על האיראנים, ברור שהוא משדר את התחושות בווישינגטון מכך שהעניינים אינם מתנהלים כמצופה.

בכל פעם נראה שהבית הלבן מופתע מחדש. ארה"ב חושבת שהשיגה התקדמות במגעים מול טהרן, ושוב ושוב היא מתבדה. גם הפעם, כך נראה, העניינים התנהלו לפי רצונה של הרפובליקה האסלאמית. אף ששני השליחים הנשיאותיים רמי המעלה הגיעו לקטאר, משרד החוץ בדוחה הבהיר כי הם אכן לא ייפגשו ישירות עם האיראנים.

טהרן הדגישה כי המשלחת ששיגרה למדינה היא טכנית בעיקרה, וכי השיחות מתנהלות מול המתווכים הפקיסטנים והקטארים. מטרתה, לשיטת האיראנים, היא לגשר על חילוקי הדעות ביישום מזכר ההבנות שנחתם לפני שבועות אחדים ³ עוד לפני שבכלל יתחילו המשלחות לדבר על הנקודות הבאות. הקטארים ציינו מצידם, בהתאם לדרישה האיראנית, כי הושגה התקדמות בסוגיית 6 מיליארד דולר בנכסים מוקפאים של טהרן במדינה המפרצית, אף שזו טרם נפתרה, בעוד שבטהרן הבהירו כי מוכרח גם להימצא פתרון לסוגיית הלחימה בלבנון.

מוחמד קאליבאף, ראש צוות המשא ומתן האיראני, היה מאוד נחוש אתמול בערב כשהסביר: "בהסכם אושרו 14 סעיפים, אך לא נעבור לסעיפים הבאים לפני שימומשו חמשת הסעיפים הראשונים".

איך יכול להיות שנוצר פער כזה בציפיות בין הצדדים? כיצד אחרי החתימה המתוקשרת על מזכר

ההבנות, שבועיים חלפו ונראה שאין התקדמות כמעט ☹️ ולמרות האופטימיות ששידרו המתווכים בשווייץ, עם פתיחת המשא ומתן, אין באמת עדיין אופק של פתרון לקראת הסכם שלום קבוע ופשרה בעניין הגרעין? מתי בכלל נראה את שני הצדדים יושבים ומדברים ביניהם? ואיך נדע שהסיכומים ביניהם אכן אמיתיים, ולא כפי שאירע במקרה של הפיאסקו סביב כניסת פקחי סבא"א לרפובליקה האסלאמית?

יש כמה חילוקי דעות בין ארה"ב לאיראן, שנובעים בין היתר מהאופן שבו השתיים מפרשות את מזכר ההבנות ☹️ שמראש נוסח באופן כללי, יחסית, עם אפשרות לפרשנויות שונות והרבה מרווח תמרון. הבעיה הזאת הייתה ידועה, היא דומה להסכמים אחרים של האמריקנים בכהונתו של טראמפ (ד"ש להפסקת האש בעזה), והיא כעת באה לידי ביטוי באי הסכמות בין שתי המדינות והנהגותיהן.

האיראנים מנסים להוכיח שידם על העליונה, וכי הם לא מוכנים כלל לדבר עם האמריקנים על שום דבר בחינם. כל התקדמות, הם מבהירים שוב ושוב במעשים ובמילים, תעלה לאמריקנים מחיר גבוה. יתרה מכך, בראייתם הדרך היחידה להמשך ההידברות עוברת דרך הפרשנות שלהם למזכר ההבנות ☹️ שיש לה בהחלט גם על מה להתבסס ☹️ והם לא יתגמשו על כך.

התקדים במצרי מלאקה

זה למשל המקור לפערים בעניין מצרי הורמוז. במזכר ההבנות נכתב כי איראן תאפשר מעבר בטוח של כלי שיט מסחריים במצרי הורמוז ללא תשלום למשך 60 יום בלבד. כדי להימנע מהמילה "אגרה", האיראנים הודיעו כי בכוונתם לגבות דמי שימוש לאחר אותם שישים ימים על שירותים שהם מעניקים לספינות במעבר הימי, כגון אבטחה, ניקיון, השמירה על איכות הסביבה ועוד.

האמריקנים לא מוכנים, כמובן, לקבל את הפרשנות הזאת, ולפיכך ניסו לבצע מהלך עוקף: בחסות עומאן הם עודדו ספינות לצאת מהמפרץ דרך נתיב דרומי יותר, שעוקף את האיראנים, וכך גם בעתיד להימנע מגביית אגרות. יתרה מכך, מזכיר המדינה רוביו הצהיר בבוטות כי לא משנה איזה משחק מילים האיראנים ישתמשו, מבחינתו "תשלום", "אגרה" או "עמלה" הם אותו הדבר, וכי זה לא מקובל מבחינת האמריקנים.

טהרן לא נותרה חייבת. היא החלה לתקוף ספינות שעברו במצרים בירי כטב"מים, והכריזה בגלוי כי לא תאפשר מעבר במצרים ללא אישורה. היא המשיכה בהקמת הגוף שאמון על ניהול העמלות שתגבה מכלי השיט בתום תקופת הצינון, ואינה מתכוונת לוותר. האמריקנים נאלצו לתקוף באיראן בתגובה, אך נראה שזו אחת הנקודות העיקריות שבהן עשויים הדיונים בין הצדדים להתפוצץ.

צריך להבין: רוב הספנים לא יסכנו את חייהם במצב הזה, וחברות הביטוח הבינלאומיות לא ישתפו פעולה עם חברות שירצו לשוט למרות הסכנה. המשמעות היא שאיראן אינה צריכה לפגוע

בספינות רבות או להרוג מלחים כדי לשתק את המפרץ. די בפגיעה מזדמנת אחת כדי לשבש את כל התעבורה הימית שסמוכה אליה, לפחות באופן זמני.

נעלם אחד הוא השאלה כיצד משתלבים העומאנים בכל הסיפור הזה. טראמפ התרגז מאוד מהאפשרות שמוסקט תשתף פעולה עם איראן בגביית עמלות במפרץ, ובתחילת יוני הצהיר כי "הם יהיו בסדר, ארה"ב תשגיח על זה, או שנהיה חייבים לפוצץ אותם". ייתכן שהעומאנים נבהלו, וזה המקור לניסיונם לשתף פעולה עם האמריקנים ולאפשר מעבר בטוח בנתיב אחר.

העומאנים לכודים כאן בין האמריקנים לאיראנים, ומנסים למצוא דרך של פשרה בין כולם. זה אולי גם הרקע למסעו של סולטאן עומאן לפריז ² ביקור ייחודי יחסית, שכמעט לא קרה קודם לכן ³ ושם הסכים עם הנשיא עמנואל מקרון על שיתוף פעולה עם צרפת בפינוי המוקשים במצרים. אגב, גם את זה האיראנים לא אהבו, וכבר הצהירו כי לא יאפשרו את המבצע הזה. כמה וכמה פעמים גם הכריזו על מוכנותם לחזור להילחם אם לא יתקבלו דרישותיהם, וכך גם אמר ראש צוות המשא ומתן שלהם, מוחמד קאליבאף, רק אתמול.

התפתחות מעניינת בגזרה הזאת, לפי דיווח בניו-יורק טיימס, היא הצעת פשרה שהגישה מוסקט באחרונה לאמריקנים, ולפיה עומאן וגם איראן יוכלו לגבות דמי שירות מספינות ⁴ אך רק מאלה שיתנדבו לשלם אותם. זה מתווה שקיים, לפי הטענה, גם בנתיבי ים אחרים בעולם, כגון מצר מלאקה הסמוך לאינדונזיה, אך הוא אינו מחייב את הספינות אלא וולנטרי.

האמריקנים יכולים לבלוע דבר כזה, אם הוא ייכתב בצורה ברורה ובהתאם לתיקונים שלהם, אך גם כאן האיראנים לא צפויים להתגמש. בדומה לפערים האחרים, יש שלוש אפשרויות: פשרה כלשהי, ויתור של אחד הצדדים או פיצוץ. האיראנים לא נראים כאילו הם יוותרו כאן, וכבר הבהירו שישתמשו בכוח לביסוס דרישותיהם. טראמפ וגם מזכיר המדינה הכריזו פומבית שלא יאפשרו גביית כספים מהספינות. לאירופים יש כאן אומנם אינטרסים משלהם, אך נראה שהם תמיד מוכנים לוותר ולהתפשר. אבל כששני הצדדים העיקריים לסכסוך הולכים ראש בראש, הסיכוי לפיצוץ אינו קטן כלל וכלל.

דיווח נוסף אתמול בוול-סטריט ז'ורנל הבהיר עד כמה האיראנים רציניים בעניין המצרים: גורמים במשמרות המהפכה, צוין, מתכוונים ללכת על הבעלות של מצרי הורמוז גם עד הסוף, ולא משנה מה יהיה המחיר ומה יאבדו האיראנים בתמורה לכך. בטהרן העבירו מסר לקטאר שהם מוכנים לסגור את המצרים שוב אם לא תתקבל דרישתם לשליטה מלאה על המעבר בהורמוז, ללא האפשרות להפליג בנתיב העומאני ⁵ גם אם המגעים יתפוצצו בשל כך. יהיה מעניין לראות איך האמריקנים יגיבו לכך.

פער השקפתי גדול

אחד ההבדלים המשמעותיים בין הצדדים נובע מנקודת המוצא שממנה הם מגיעים לשיחות. טהרן רואה את ארה"ב כמדינה פושעת שהפציצה אותה, חיסלה את מפקדיה והרגה את מנהיגה

העליון. נציגיה חוזרים על כך שוב ושוב, ומטעימים כי אחרי יכולת העמידה שהפגינו האיראנים במלחמה והעובדה שלא נשברו והתמוטטו, ובשל הפגיעה הנרחבת והלא חוקית של ארה"ב בהם, מוכרחים האמריקנים לפצות את טהרן, לקבל את דרישותיה ולסגת מהאזור.

מנגד, הבית הלבן סבור שניצח את המערכה באופן חד-צדדי, ועל כן מבקש לקבל מההנהגה החדשה ברפובליקה האסלאמית את דרישותיו כדי להפסיק את האש באופן רשמי. זה פער השקפתי גדול מאוד, שמסביר חלק מהדברים שנראו כאן באחרונה [2] ולמשל זו אחת הסיבות שמנעה מהאיראנים ללחוץ ידיים למשלחת שהוביל סגן הנשיא ג'יי. די ואנס לשווייץ.

זה לא אומר שאין גם פריצות דרך. מסתמן בינתיים שנושא הכספים המוקפאים וההיתרים למכור נפט מתקדמים היטב. הדיונים בקטאר מתמקדים בין היתר בסוגיה זו, ונראה שזו הגלולה המרירה שארה"ב נאלצת לבלוע בתמורה להמשך המגעים. זה המחיר שהיא אולי מתכוונת לשלם [2] גם אם באופן זמני והפיך [2] על האפשרות אולי להגיע להסכם, ובינתיים "למרוח את הזמן" עד לבחירות האמצע.

ואכן, צריך להדגיש שלפי שעה רוב הצעדים שביצעה ארה"ב הפיכים. הם אומנם מעניקים לאיראן חבל הצלה ומרווח נשימה של הרבה כסף שנכנס לקופה המדולדלת שלהם, אך עד כה מדובר בעיקר בעיצומים שהוקפאו [2] וניתן להחזיר אותם לתוקף שוב בכל רגע. יתרה מכך, אי אפשר לזלזל בחשיבות של עשרות מיליארדי הדולרים שאיראן תקבל במסגרת ההסכם, אך זהו תהליך הדרגתי וארוך, שחלקו הגדול יקרה רק לאחר, אם וכאשר, יגיעו הצדדים להסכם סופי. בינתיים מדובר במילא בכספים שלא יוכלו להושיע את איראן מהמצוקה הכלכלית העמוקה שהיא שרויה בה. הם ילכו לחימוש ולהתחזקות צבאית, שזה חבל, אבל זה לא משמעותי ביחס לתמונה הכוללת.

בעיה גדולה אחרת נובעת מהמחלוקת השלישית בין הצדדים [2] הלחימה בלבנון. קאליבאף אמש ציין בנחיצות [2] ובמידה לא מבוטלת של צדק [2] כי הסעיף הראשון של מזכר ההבנות קובע שיש לסיים את המלחמה בלבנון ולכבד את שלמותה הטריטוריאלית. הוא הכריז כי מדובר ב"ניצחון" איראני, והוסיף כי המתקפות של חיזבאללה הן תגובה להפרה של הסכם זה.

קשה מאוד להתעלם מחילוקי הדעות בין הצדדים. ארה"ב אכן התחייבה במפורש במזכר ההבנות להפסקת הלחימה בלבנון ולאפשר לה לשמור על שלמותה הטריטוריאלית. ההסכם שתיווכו האמריקנים בין ממשלת לבנון ובין ישראל סותר זאת במובנים רבים, שכן הוא מאפשר לצה"ל להישאר במדינה [2] בברכת הממשלה בביירות [2] עד להסרת האיום שנשקף מחיזבאללה.

למעשה, האמריקנים [2] ייתכן שבמסגרת משיכות החבל בין סגן הנשיא טראמפ ואנס לבין מזכיר המדינה מרקו רוביו [2] פשוט נוהגים באמביוולנטיות. קריאה נטולת הקשר של ההסכם בלבנון ומזכר ההבנות לכאורה מאפשרת לומר שאין ביניהם סתירה, אך זו תמימות, לכל הפחות. ההקשר ברור מאוד, ונראה שכולם יודעים ששני ההסכמים פשוט מנוגדים, ולא ניתן ליישם את שניהם.

קאליבאף, שוב, שם את האצבע על כך במדויק. "רוביו פועל בדרך אחת, ואנס בדרך אחרת. רוביו ניסה להסית את מדינות המפרץ נגד מזכר ההבנות, הוא אויב שלנו [2] הוא מנסה לנרמל את היחסים עם לבנון, וההסכם שלנו שומר על עצמאותה".

בין אם האמריקנים פעלו כאן במודע, מתוך ניסיון לתקן את נזקי מזכר ההבנות, ובין אם זהו אכן מאבק פנימי [2] התוצאה אחת. האיראנים כבר שיגרו טילים לישראל בתגובה למתקפה בדאחייה, אך עד כה לא הצליחו לעמוד במשוואה שסימנו לעצמם, כשהצהירו שיפעלו באופן דומה בתגובה לכל תקיפה בלבנון. סביר להניח שהם ינסו לעמוד על הנקודה הזאת, אך לא ודאי שיפוצצו על כך את ההסכם. מנגד, אם האמריקנים יתעקשו על כך שישראל לא תתפנה מארץ הארזים, ובניגוד לכל התחזיות המוקדמות הבית הלבן לא ילחץ על ישראל לעשות זאת באופן מלא, נראה שהצדדים בהחלט עשויים להגיע למבוי סתום בסוגיה הלבנונית.

הדילמה של הנשיא

אחת השאלות המעניינות בהקשר האיראני היא מהלכיו הבאים של הנשיא טראמפ. ההנחה הרווחת היא שהוא חתר למזכר ההבנות, בחסות הוויתורים של סגן הנשיא ואנס, כדי להרגיע את השווקים הבינלאומיים ובשביל להתמקד בבחירות האמצע ובחגיגות גביע העולם בכדורגל. הפחתת האינפלציה שתביא הרגיעה מול האיראנים תסייע לו להיטיב עם האזרח האמריקני הממוצע, וכך הוא יוכל לזכות שוב בתמיכתו.

אלא שגם כעת הסקרים אינם מחמיאים לרפובליקנים, וייתכן שהנשיא חשב שאם יניח בצד את הנושא הזה [2] השנוי במחלוקת בארה"ב [2] ויתמקד בשיפור הכלכלה, הוא ישפר את סיכוייו לזכות בבחירות האמצע. אך בינתיים זה לא עוזר, וממילא מסורתית המפלגה השלטת מאבדת מכוחה בבחירות האמצע, כך שקשה לומר שיש כאן הפתעה מרעושה.

לא מעט מהסקרים האחרונים מראים שמפלגה הרפובליקנית נוחלת תבוסה בבחירות בפער לא קטן, מה שעשוי להשפיע מאוד על המשך כהונת טראמפ ולצבוע אותה במאבקי כוחות בקפיטול. ההובלה הדמוקרטית עקבית מזה חודשים, והיא לא השתנתה בעקבות ההסכם. יתרה מכך, רוב לא קטן של משתתפי הסקרים הביעו אכזבה מההסכם עם איראן, ציינו כי הוא אינו מוצלח וכי לא יחסל את תוכנית הגרעין שלה או ישפר את קשריה לארה"ב [2] מה שמרמז אולי כי המהלך כולו פגע בנשיא.

הרי את מה שהוא מאוד רצה לקבל במסגרת המשא ומתן [2] הוויתורים בתחום הגרעין [2] הוא אינו מצליח אפילו להעלות לשולחן הדיונים. האיראנים מבזים אותו בפומבי, מתריסים כנגדו, והוא מצטייר שוב ושוב כבעל דימוי חלש. ההצהרות המפוצצות שהוא משמיע לא מתממשות, ואיומיו נלקחים ברצינות הולכת ופוחתת. לכן קשה להיות מופתעים מהדיווחים על כך שהוא מנהל דיונים על חידוש המלחמה. המשא ומתן אינו מניב לו את מה שציפה לו, ואפילו ההפך. ככל שעובר הזמן, האפשרות ה"אחרת" עשויה להיראות קוסמת יותר. אגב, גם בראייה הצרה שלנו כדאי לשים לב שהנשיא הפסיק את מתקפותיו הישירות על רה"מ נתניהו, ובפעם האחרונה

שהתייחס אליו כינה אותו "אמיץ". אולי זו סתם רגיעה ביחסים, ואולי השניים שוב מתכוננים לפעולה.

מזכר ההבנות, הדרך שבה הגיע אליה הנשיא תוך שתקף בחריפות את ישראל, ההסכם עם לבנון וחוסר ההחלטיות הכללי של טראמפ ² הכול נראה כאילו לקוח מתסריט מבולבל ולא עקבי, קפריזי ומקפצץ. זה ממש כאילו הנשיא מנסה לעצב את מדיניות החוץ שלו בצלמו ובדמותו. כדי להוסיף על זה, הוא כבר אמר שמבחינתו אפשר לחזור ללחימה, ובה בעת ³ כמנהגו בקודש, על הצהרותיו המבלבלות והסותרות ⁴ גם ציין ששישים הימים שנקבעו מראש אינם מקודשים מבחינתו, ואפשר להאריך את הפסקת האש במידת הצורך.

זו הדילמה של הנשיא כעת: האם כדאי בכל זאת לחזור ללחימה, למרות חוסר הרצון המופגן שלו לעשות זאת? האם זה יעזור לבחירות האמצע או לא?

לטראמפ יש כעת 5-6 שבועות לבחון זאת, לפני תום 60 הימים, ולנסות להבין מה יוכל לעזור לו: האם הצניחה בתמיכה היא חלק ממגמה שאינה הפיכה, המעידה על הידרדרות הרפובליקנים בעת הזאת, או שפעולה נקודתית כלשהי ⁵ או לחלופין הימנעות ממנה ⁶ יכולה לסייע לו. ברור שהוא מתמקד לא מעט בסקרי העומק, וכי הם עוזרים לו לברר את העניין הזה.

מאבקי הכוחות בתוך הכוורת הפנימית שלו בין הבדלנים לניצים יעמדו שוב למבחן, ומדינות האזור ⁷ וישראל בתוכן ⁸ ילחצו עליו כל אחת בהתאם לאינטרסים שלה. גם להתנהלות האיראנית עשוי להיות משקל בעיצוב ההחלטה. אבל בשורה התחתונה, טראמפ הדגים יותר מפעם אחת שאינו צפוי, ושהחלטותיו מתקבלות פעמים רבות באופן לא עקבי. קשה לנבא, לפיכך, מה יחליט גם הפעם. מה שבטוח, משעמם לא יהיה כאן.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.